

ILMASTONMUUTOS

DRAAMALLINEN TUPLAOPPITUNTI YLÄKOULULUOKILLE

MATERIAALI OPETTAJILLE

Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piirin ympäristökasvatushankkeen tuottama draamatunti valmistettu yhteistyössä Vaara-kollektiivin kanssa

Materiaali opettajille ilmastonmuutosta käsittelevän draamallisen tuplaoppitunnin toteuttamiseen. Kokonaisuuden kesto 90 minuuttia. Oppitunnin voi toteuttaa liikuntasalissa tai luokkahuoneessa, josta pöydät ja tuolit on siirretty sivuun. Tarvittavat välineet ilmastonmuutos-draamatunnin toteuttamiseen:

- **Näyttö alustusvideon katseluun**
- **Öljypurkki**, öljypurkin valmistusohjeet ks. Liite 1
- **Kaksi palloa** - Mitkä tahansa kaksi samankokoista palloa, tarvittaessa myös esimerkiksi rullatut villasukat käyvät
- **Teemalaput** ks. Liite 2
- **Rekvisiittaa patsaskuviin**, esimerkiksi luokasta löytyvää arkipäivän esineistöä
- **Kivi**

1. ALUSTUS – draamasopimus ja nakuapinavideo (5 min)

Ohjaaja: “Käsitlemme aihetta ilmastonmuutos ja meidän ihmisten suhdetta ympäristöömme ja kotiplaneettaamme. Lähestymme aihetta toiminnallisten harjoitteiden ja draamallisen työskentelyn kautta. Kenenkään ei kuitenkaan tarvitse ruveta näyttelemään tai yksin esiintymään. Teemme yhdessä, käytämme meidän kehoa, mieltä ja mielikuvitusta. Draamallisessa toiminnassa ei ole oikeaa tai väärää tapaa tehdä tai kokea. Sovitaan yhteisesti ennen aloitusta että kunnioitamme tällä tunnilla sekä itseämme, että toisiamme. Kunnoitamme kehoa, ideoita, impulseja, mielipiteitä ja mielikuvitusta ja erilaisia tapojamme ilmaista asioita. Kunnioitamme muita myös kuuntelemalla sitä, jolla on puheenvuoro. Onko tämä kaikille OK?”

Hyvä. Katsotaan alustukseksi reilun minuutin mittainen video aiheesta:”

<https://www.youtube.com/watch?v=WEzbu6lthCs>

2. ALOITUS – öljypurkki kiertää ringissä (5 min)

Kokoontaan istumaan yhteiseen isoon piiriin.

Ohjaaja: “Tässä on öljypurkki. Laitetaan öljypurkki kiertämään ringissä. Kun saat öljypurkin käteesi sano ensimmäinen asia, mitä sinulle tulee mieleen öljystä. Asia voi olla mitä tahansa suoranaisesti öljyyn liittyvää kuten esimerkiksi öljypumppu, tai ihan mikä vain asia mitä mieleen juolahtaa öljystä joka ei välttämättä edes liity öljyyn, esimerkiksi musta kissa. Asiaa ei tarvitse keksiä etukäteen, sano mitä mieleen tulee kun purkki tulee kohdalle.”

Jos ryhmä on toisilleen tai ohjaajalle ennestään tuntematon, lisätään kierrokseen myös oman nimen sanominen. Ohjaaja voi aloittaa kierroksen esimerkinomaisesti.

Öljypurkki kiertää ringissä

3. LÄMMITTELY – formula peli (10 min)

Noustaan ylös seisomaan pysyen piirissä. Halutessaan voidaan herätellä kehoa ravistelemalla jäseniä. Jaetaan ryhmä kahtia, joka toinen ringissä sanoo: **kulutus**, joka toinen: **kohtuus**. Näin piiriin syntyy kaksi ryhmää, jotka pelaavat vastakkain formulapeliä.

Ohjaaja: “Aloitetaan formulapeli, jossa vastakkain ovat joukkueet kohtuus ja kultus. Molemmat joukkueet saavat yhden pallon, pallot annetaan piirissä vastakkaisille puolille. Pallot laitetaan yhtäaikaan liikkeelle, samaan suuntaan (esim. myötäpäivään) siten, että joukkueen jäsenet ojentavat pallon kädestä käteen aina seuraavalle oman joukkueen jäsenelle. Pallot kulkevat näin aina joka toiselta joka toiselle. Palloa ei saa heittää, eikä toisen joukkueen pallon kulkemista saa estää. Mikäli pallo putoaa, sen nostaa pudottanut henkilö. Voittaja on ryhmä, jonka pallo ohittaa ringissä toisen joukkueen pallon.”

Pelataan formulapeliä, yksi tai kaksi kierrosta. Ohjaaja voi toimia formulan selostajana tai mikäli ryhmäläisiä on pariton määrä, osallistuu ohjaaja peliin.

4. AIHEESEEN SYVENTYMINEN -mielipidejana (15 min)

Merkitään tilaan kuvitteellinen mielipidejana siten, että toisessa päässä tilaa on KYLLÄ ja toisessa päässä EI. Näiden pisteiden välille muodostuu mielipidejana, jossa on käytävissä kaikki variaatiot. Ohjaaja esittää erilaisia väittämiä, joihin oppilaat vastaavat ottamalla fyysisesti paikan mielipidejanalta. Esimerkiksi asettumalla kohtaan KYLLÄ on väittämän kanssa täysin samaa mieltä, asettumalla janan keskelle, neutraaliin tilaan ei ole vahvaa mielipidettä kumpaankaan suuntaan. Lähempänä EI pistettä on väittämän kanssa joksenkiin erimieltä. Oppilaat voivat käyttää kaikkia janan asteita.

Ohjaaja lukee väittämän kerrallaan. Oppilaat valitsevat oman paikan mielipidejanalta. Jokaisen väittämän jälkeen on mahdollista kysyä kommentteja tai pyytää oppilailta perusteluja: Miksi valitsit juuri sen kohdan janalta? Keskustelun aikana halutessaan oppilaat voivat vaihtaa paikkaansa mielipidejanalla.

HUOM! Mielipidejana on äärimmäisen hyvä harjoitus keskustelun avaukseksi. On tärkeää että ohjaaja on objektiivinen, siten että kaikkia mielipiteitä kunnioitetaan.

Mielipidejanan väittämät:

1. Suklaajäätelö on paras jäätelö (harjoitusväittämä)
2. Luonto on minulle tärkeä
3. Ihminen on menestynyt kohtuuttomasti muiden lajien kustannuksella
4. Minä olen riippuvainen öljystä
5. Ilmastonmuutos ei kosketa minun elämäni
6. Ekokatastrofi on osa lähitulevaisuutta
7. Minä voin toimillani vaikuttaa ympäristön tilaan

5. DRAAMATYÖSKENTELY – patsasharjoitteet (45 min)

Vaihe 1. Rinkipatsaat

Kokoonnutaan seisomaan piiriin

Ohjaaja: “Muodostetaan kohta meidän kehoista patsaita. Tehdään niin että käännämme kaikki hetken kuluttua selän kohti piirin keskustaa. Minä annan aiheen, lasken kolmeen ja kolmennalla käännytään kaikki yhtäaikaan kohti piirin keskustaa ja muodostetaan annetusta aiheesta patsaskuva meidän kehollamme. Pysytään hetki patsaina ja voidaan samalla katsoa millaisia muita patsaita piirissä on. Sitten taas käännetään selät kohti keskustaa ja tehdään patsas uudesta aiheesta.”

Patsaskuvien aiheet:

8. Hirvi
9. Sulava jäätikkö
10. Valtava roskavuori
11. Luonnonsuojelija ituhippi
12. Donald Trump

Rinkipatsaiden jälkeen jaetaan oppilaat pienryhmiin (3-5 hlö).

Vaihe 2. Ryhmäkeskustelu

Jokaiselle ryhmälle jaetaan yksi teemalappu (liite 2). Jokainen ryhmä saa oman teeman ja siihen syväntäviä kysymyksiä. Pienryhmäkeskustelua teemoista noin 5-10 min.

ILMASTONMUUTOS – kauhukuva – ihannekuva

IHMISEN SUHDE LUONTOON – kauhukuva – ihannekuva

ARKIPÄIVÄNTOIMET – kauhukuva - ihannekuva

VAIKUTTAMINEN – kauhukuva - ihannekuva

Vaihe 3. Patsaskuvat teemoista

Ohjaaja antaa ohjeistuksen ryhmille patsaskuvien valmistamisesta:

Ohjaaja: “Seuraavaksi ryhmissä valmistakaa teemastanne kaksi patsaskuvaa, ihanne- ja kauhukuvat. Patsaskuva on liikkumaton still-kuva, johon jollain tavalla kaikki ryhmän jäsenet osallistuvat. Ryhmän jäsenet voivat esittää kuvassa ihmisiä, eläimiä tai vaikka tavaroita, rakennuksia, luonnon elementtejä jne. Halutessanne voitte käyttää kuvien valmistuksessa luokasta löytyvää rekvisiittaa. Kuvat voivat olla konkreettisia tai abstrakteja. Nyt on myös lupa liiotella, kärjistäkää ja saa käyttää mielikuvitusta. Aikaa kuvien valmistamiseen 10 minuuttia. Varautukaa esittämään kuva muulle luokalle.”

Patsaskuvien valmistus ryhmissä, kauhu ja ihannekuva teemasta, ohjaaja auttaa ryhmiä tarvittaessa.

Patsaskuvien katsominen

Katsomisohjeet: Muodostetaan tilaan katsomo ja lava. Yksi ryhmä kerallaan menee lavalle ja kertoo toisille kuvan teeman. Muut sulkevat silmänsä, jolloin ryhmä voi rauhassa muodostaa kuvan (ensin kauhukuva teemasta) kun kuva on valmis ryhmä sanoo: saa avata silmät. Patsaskuva pysyy paikoillaan. Katsotaan mitä kuvassa näkyy ja käydään lyhyt keskustelu. Ohjaaja ohjaa keskustelua apukysymysten kautta.

Apukysymyksiä ohjaajalle:

Mitä kuvassa näkyy?

Mitä kuvassa tapahtuu?

Välittykö kuvasta jokin tunne / tunnelma?

Onko kuvassa näkyvillä valtasuhteita?

Katsojat sulkevat silmät uudestaan, ryhmä muodostaa ihannekuvan teemasta. Katsotaan mitä kuvassa näkyy. Miten tilanne on muuttunut suhteessa ensimmäiseen kauhukuvaan teemasta?

Molempien kuvien katsomisen jälkeen annetaan ryhmälle aploodit. Ryhmä saa itse kertoa kuvista.

Katsotaan kaikkien ryhmien kuvat.

6. LOPETUS – purkukeskustelu, kivi kiertää ringissä (10 min)

Istutaan ringiin. Alussa piirissä kiersi öljypurkki, nyt laitetaan kierto kivi. Kun kivi tulee kohdalle on jokaisella oppilaalla mahdollisuus kertoa miltä tuntui tehdä harjoitteita, millaisia ajatuksia heräsi, jäikö jokin asia erityisesti mieleen ja mitkä ovat yleisfiilikset draamallisen työskentelyn jälkeen.

Kivi kiertää ringissä. Lopetus.

*

Draamatunnin suunnittelu ja toteutus Kajaanissa 2017 teatteri-ilmaisun ohjaajat Elsa Lankinen ja Hanna-Mari Hotta / Vaara-kollektiivi

Lisätieto: vaarakollektiivi@gmail.com
www.vaarakollektiivi.fi / https://www.sll.fi/kainuu

LIITE 1. ÖLJYPURKIN TEKO-OHJE

TARVIKKEET

Ruokaöljyä, mustaa öljyväriä, lasipurkki

Laita keskikokoiseen etiketittömän lasipurkkiin muutama desi ruokaöljyä. Lisää sekaan mustaa öljyväriä noin ruokalusikallinen (Öljyväriä saa esim. Suomalaisesta kirja-kaupasta yksittäistuubissa muutamalla eurolla.) Ravista seos tasaisen mustaksi. Lisää tarvittaessa öljyä tai öljyväriä.

Voit tehdä purkkiin etiketin, jossa lukee ÖLJY

LIITE 2. TEEMALAPUT

4 kpl / 1 teemalappu per pienryhmä, leikkaa irti ja jaa ryhmille

ILMASTONMUUTOS

Miten ilmastonmuutos vaikuttaa tällä hetkellä maapalloon ja ihmisiin? Millaisia vaikutuksia ilmastonmuutoksella voi olla tulevaisuudessa? Miten ihmisen toimet vaikuttavat ilmastonmuutokseen? Mitä tunteita aiheeseen liittyy?

Keskustelkaa aiheesta, pohtikaa kauhukuvaa ja ihannekuvaa ihmisestä ja maaplaneetasta suhteesta ilmastonmuutokseen. Saa kärjistä ja miettiä ääriesimerkkejä!

IHMISEN SUHDE LUONTOON

Millainen on ihmisen suhde luontoon tässä ajassa? Millainen on sinun suhteesi luontoon? Millaisia valta-asetelmia on ihmiskunnan suhteessa luontoon?

Keskustelkaa aiheesta, pohtikaa kauhukuvaa ja ihannekuvaa ihmisen suhteesta luontoon ja kotiplaneettaamme. Saa kärjistä ja miettiä ääriesimerkkejä!

ARKIPÄIVÄN TOIMET

Miten arkipäivän toimet vaikuttavat ympäristöön? Mitä konkreettisia esimerkkejä?

Keskustelkaa aiheesta, pohtikaa kauhukuvaa ja ihannekuvaa ihmisen arkipäivän toimista suhteessa ympäristöön ja maaplaneettaan. Saa kärjistä ja mieltä ääriesimerkkejä!

VAIKUTTAMINEN

Miten ihminen voi vaikuttaa ympäristön tilaan? Esimerkiksi omilla teoillaan, yhteiskunnassa, sosiaalisessa mediassa, järjestötoiminnassa, työssä, tempauksissa, politiikassa, globaalisti jne.?

Keskustelkaa aiheesta, pohtikaa kauhukuvaa ja ihannekuvaa ihmisen mahdollisista tavoista vaikuttaa ympäristöön ja maaplaneettaan. Saa kärjistä ja mieltä ääriesimerkkejä!